

Súd: Krajský súd Trnava
Spisová značka: 10CoP/23/2015
Identifikačné číslo súdneho spisu: 2514204684
Dátum vydania rozhodnutia: 09. 09. 2015
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Zlatica Javorová
ECLI: ECLI:SK:KSTT:2015:2514204684.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Trnave v senáte zloženom z jeho predsedníčky JUDr. Zlatice Javorovej a sudcov Mgr. Dušana Čima a JUDr. Gabriely Briškovej v právnej veci navrhovateľa: Ing. T. L., nar. X. E. XXXX, trvalo bytom Y. W. U., U. XXX/XX, t. č. bytom T., U. XXXX, zastúpeného splnomocnenkyňou: Kanisová & Kanis Advokátska kancelária s. r. o., Bratislava, Špitálska 10, proti odporkyni: A. L., rod. U., nar. XX. R. XXXX, bytom Y. W. U., U. XXX/XX, zastúpenej advokátkou: Mgr. Martina Masárová, Piešťany, Záhradná 2/B, o rozvod manželstva a úpravu výkonu rodičovských práv a povinností na čas po rozvode k maloletej F. L., nar. XX. L. XXXX, zastúpenej kolíznym opatrovníkom: Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny Piešťany, o odvolaní odporkyne proti rozsudku Okresného súdu Piešťany z 22. apríla 2015 č. k. 13P/136/2014-141 takto

rozhodol:

Odvolací súd napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa v časti rozvodu manželstva, v časti osobnej starostlivosti o maloletú, v časti zastupovania maloletej a správy jej majetku a v časti trov prvostupňového konania **p o t v r d z u j e .**

V časti o výživnom napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa **m e n í** tak, že odporkyňa je povinná platiť počnúc právoplatnosťou tohto rozsudku vždy do 15. dňa v mesiaci vopred k rukám navrhovateľa výživné na maloletú F. vo výške 30% zo sumy životného minima na nezaopatrované nepľnoleté dieťa.

V časti o styku odporkyne s maloletou napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa **r u š í** a vec mu vracia na ďalšie konanie.

Účastníci konania v časti o rozvode manželstva nemajú právo na náhradu trov odvolacieho konania.

odôvodnenie:

Napadnutým rozsudkom súd prvého stupňa I. rozviedol manželstvo navrhovateľa a odporkyne uzatvorené 8. apríla 1989 v Bratislave - Ružinovce, II. maloletú F., nar. XX. L. XXXX na čas po rozvode zveril do osobnej starostlivosti navrhovateľa s tým, že obaja rodičia budú maloletú zastupovať a spravovať jej majetok; III. odporkyni uložil povinnosť prispievať na výživné pre maloletú F. sumou 30% zo sumy životného minima podľa § 62 ods. 3 Zákona o rodine mesačne k rukám navrhovateľa vždy do 15. dňa v mesiaci vopred s účinnosťou od právoplatnosti rozsudku o rozvode manželstva; IV. odporkyni priznal oprávnenie stretávať sa s maloletou F. neobmedzene a V. rozhodol, že žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov konania. Právne svoje rozhodnutie odôvodnil ust. § 18, § 19 ods. 1, § 22, § 23 ods. 1 až 3, § 24 ods. 1, § 25 ods. 2, § 43 ods. 1, § 62 ods. 1, 2, 4 a 5, § 75 ods. 1 Zák. o rodine (zákona č. 36/2005 Z. z. o rodine v platnom znení), § 101 ods. 2, § 113 ods. 1, § 119 O. s. p. (Občianskeho súdneho poriadku č. 99/1963 Zb. v znení neskorších zmien a doplnení) a poukazom na nález Ústavného súdu

SR sp. zn. I. ÚS 68/1998 z 13. januára 1999 a uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 5Cdo 109/2007. V časti o rozvode dôvodil, že mal vykonaným dokazovaním za preukázané, že navrhovateľ a odporkyňa nežijú v spoločnej domácnosti, intímne sa nestýkajú viac ako 2 roky, nehospodária spolu a spoločne ani nezabezpečujú starostlivosť o maloletú F., z ktorého dôvodu dospel k záveru, že vzťahy medzi nimi sú vážne a trvalo narušené a manželstvo neplní svoj účel, z ktorého dôvodu manželstvo rozviedol. Príčinu rozvratu manželstva videl v rozdielnych povahových vlastnostiach účastníkov, v ukončení ich spolužitia, rozdielnosti názorov na spoločný život, ako i vzájomnom podávaní trestných oznámení. Mal za to, že rozvod manželstva nie je ani v rozpore so záujmami maloletej F., keď bude pre ňu rozhodne priaznivejšie výchovné prostredie u jedného z rodičov v kludnom prostredí ako s obidvomi rodičmi v nezdravom výchovnom prostredí. Zo správy psychologičky Mgr. R. vyplynulo, že rodičia sa vzájomne obviňujú a spochybňujú svoje rodičovské kompetencie, avšak obaja verbalizovali, že budú akceptovať názor maloletej F., ktorá sa v rodičovskom konflikte priklonila na stranu navrhovateľa a voči odporkyňi zaujala kritický postoj, nevníma ju ako rodičovskú autoritu, má vybudovanú vzťahovú väzbu k obom rodičom, avšak po rozvode preferuje viac byvanie s navrhovateľom, ktorý je pre ňu aktuálne zdrojom bezpečia a istoty, lepšie si s ním rozumie a maloletá má za to, že sa o ňu viac zaujíma. Výchovné prostredie odporkyne súčasne nenapĺňa jej očakávania, maloletá sa chce síce s matkou stretávať, ale iba vtedy, keď bude ona chcieť. Na stretnutí u psychológa rodičia tieto skutočnosti akceptovali a v závere procesu sa dohodli na zverení maloletej F. do osobnej starostlivosti navrhovateľa, súčasťou dohody bolo i to, že odporkyňa bude mať s maloletou neobmedzený kontakt. Súd prvého stupňa preto maloletú zveril do osobnej starostlivosti navrhovateľa zohľadňujúc názor maloletej F. v súlade s § 43 ods. 1 Zák. o rodine, keď v starostlivosti navrhovateľa neboli zistené žiadne nedostatky, rozhodol tak, že obaja rodičia budú maloletú zastupovať a spravovať jej majetok, keďže ani jeden z nich nebol pozbavený ani obmedzený v rodičovských právach a nepreukázal dôvod, pre ktorý by mal dieťa zastupovať sám či spravovať jeho majetok. Pri určovaní výšky výživného súd u otca vychádzal z priemerného mesačného zárobku za rok 2015 v sume 503 eur, v čom je zahrnutý aj daňový bonus, ktorý poberá na maloletú vo výške 21,41 eur mesačne a tiež poberá prídavok 23,52 eur mesačne na maloletú, ďalej zo zistení, že navrhovateľ ako predseda predstavenstva spoločnosti E. - T., E.. so sídlom F. nepoberá za výkon funkcie žiadny príjem, odmenu ani akékoľvek ďalšie plnenie v peňažnej hodnote, rovnako ako konateľ spoločnosti E. - T., L.. v likvidácii, F., nepoberá za výkon funkcie žiaden príjem, odmenu ani akékoľvek ďalšie plnenie peňažnej hodnoty, v spoločnosti E. L., E.., F. z titulu výkonu funkcie člena predstavenstva nepoberá žiadny príjem, odmenu ani akékoľvek ďalšie plnenie peňažnej hodnoty, v spoločnosti E., L., U. ako spoločník rovnako nepoberá žiadny príjem, odmenu ani akékoľvek ďalšie plnenie peňažnej hodnoty, v spoločnosti T. - E., E., W. A. ako predseda predstavenstva nepoberá za výkon funkcie žiadny príjem, odmenu ani žiadne iné ďalšie plnenie peňažnej hodnoty, v spoločnosti E. - T., L., N. Y. ako konateľ nepoberá žiadny príjem, odmenu ani žiadne iné ďalšie plnenie peňažnej hodnoty, v spoločnosti E. - T., L., U. nepoberá ako konateľ za výkon funkcie žiadny príjem, odmenu ani žiadne iné ďalšie plnenie peňažnej hodnoty. Navrhovateľ vlastní rodinný dom s pozemkom v Y. W. U., ktorý má v bezpodielovom spoluvlastníctve s odporkyňou, v tomto dome býva odporkyňa, navrhovateľ býva od februára 2015 v prenajatom rodinnom dome spoločne s plnoletou dcérou Y. a maloletou F., za ktorého prenájom uhrádza 500 eur a 150 eur za energie, navrhovateľ má 2 vyživovacie povinnosti k mal. F. a plnoletej Y., nar. XX. R. XXXX, ktorá od roku 2014 študuje na Trenčianskej univerzite Andreja Dubčeka, fakulta zdravotníctva, odbor ošetrovateľstvo formou denného štúdia. U odporkyne vychádzal z toho, že je od decembra 2013 poberateľkou starobného dôchodku vo výške 196,40 eur mesačne, iný príjem nemá žiaden. Rovnako ako navrhovateľ vlastní rodinný dom s pozemkom, v ktorom býva a k tomu pozemky, ktoré sú zvlášť, náklady na jej bývanie predstavujú sumu 270 eur, odporkyňa má vyživovaciu povinnosť k maloletej F. a plnoletej dcére Y.. Odporkyňa uviedla, že spláca viacero pôžičiek sumou 200 eur mesačne, avšak vyživovacia povinnosť má prednosť pred ich splácaním. Súd určil vzhľadom na pomery odporkyne i s poukazom na návrh navrhovateľa odporkyňi povinnosť prispievať na maloletú F. výživné sumou 30% zo sumy životného minima podľa § 62 ods. 3 Zák. o rodine mesačne, teda v minimálne zákonom stanovenej výške s účinnosťou od právoplatnosti rozsudku o rozvode manželstva, keď pri rozhodovaní prihliadol na to, že odporkyňa je na starobnom dôchodku, ktorý poberá a iný príjem nemá a má okrem maloletej ešte vyživovaciu povinnosť k plnoletej dcére Y.. Ohľadom stretávania odporkyne s maloletou F. súd rozhodol tak, že je oprávnená sa s ňou stretávať neobmedzene prihliadajúc najmä na správu psychologičky, ale i názor maloletej F., čo je v súlade s § 43 ods. 1 Zák. o rodine. Podrobne súd prvého stupňa i s poukazom na zákonné ustanovenia a judikatúru zdôvodnil prejednanie a rozhodnutie veci v neprítomnosti odporkyne a jej advokátky. V časti o trovách konania svoje rozhodnutie odôvodnil iba poukazom na § 144 vety prvej O. s. p..

Proti tomuto rozsudku podala včas odvolanie v časti o rozvode, úprave výkonu práv a povinností rodičov k maloletej na čas po rozvode iba odporkyňa s návrhom na jeho zrušenie a vrátenie veci súdu prvého stupňa na ďalšie konanie za účelom doplnenia dokazovania a nového rozhodnutia vo veci. Mala za to, že súd prvého stupňa vychádzal z nedostatočne zistených skutočností a odňal jej možnosť konať pred súdom, keď neakceptoval jej žiadosť o odročenie pojednávania. Odvolateľka dôvodila, že obnova spolužitia s navrhovateľom je možná a ona nemá záujem na rozvode, za príčinu rozvratu nepovažuje rozdielnosť pováh, nakoľko účastníci boli manželmi od roku 1989, teda viac ako 26 rokov a ak by ich povahy boli tak rozdielne, že by narúšali ich spolužitie, prejavili by sa oveľa skôr a nemohli by spoločne prežiť takú dlhú dobu. V časti o úprave výkonu rodičovských práv a povinností uviedla, že súd prvého stupňa nezisťoval pomery v čase vydania rozhodnutia a keďže neakceptoval jej žiadosť o odročenie pojednávania, neumožnil vyjadriť sa k uvedeným okolnostiam. Navrhovateľ uviedol, že od februára 2015 býva na novej adrese spolu s maloletou F., ale podľa odporkyne žije s nimi i súčasná priateľka navrhovateľa s jej synom, s ktorým maloletá F. nemá dobrý vzťah a preto maloletá stále viac a viac času trávi u svojej matky a podľa jej posledných vyjadrení by chcela žiť s matkou, aby nemusela žiť s otcom a jeho priateľkou. Jediným problémom je však zlá ekonomická situácia matky, ktorá nie je schopná maloletú F. živiť bez príspevnia zo strany otca. Plnoletý syn T. sa odsťahoval od otca v čase, keď začal žiť so svojou priateľkou. Vytkla tiež súdu prvého stupňa, že ohľadom majetkových a príjmových pomerov navrhovateľa sa uspokojil len s tvrdením navrhovateľa, hoci jeho tvrdenia na pojednávaniach 1. októbra 2014 a 22. apríla 2015 boli rozporné, keď na pojednávaní 22. apríla 2015 navrhovateľ priznal, že je vlastníkom akcií spoločnosti E. - T., E. F., čo predtým neuvádzal. Navrhovateľ ako akcionár sa podieľa jednak na hospodárskom výsledku spoločnosti, ktorá v účtovnej závierke za rok 2013 evidovala nerozdelený zisk vo výške 34.118 eur, účtovná závierka za rok 2014 ešte uložená nebola a preto nie je možné pre odporkyňu zistiť, aký bude jej výsledok hospodárenia, teda či uvedená čiastka nevzrastie, čo je pravdepodobné, keď spoločnosť vykazovala zisk i za rok 2012. Táto spoločnosť eviduje aj záväzok vo výške 480.000 eur, v ktorej sume je pravdepodobne zahrnutá aj pohľadávka navrhovateľa. Vzhľadom k tomu, že táto spoločnosť evidovala v účtovnej závierke za rok 2013 celkový majetok 6.228.804 eur a vlastné imanie v sume 759.342 eur je dôvodné predpokladať, že trhovú hodnotu akcií vo vlastníctve navrhovateľa bude značná a teda jeho majetkové pomery sú vysoko nadštandardné, čo potvrdzuje aj jeho životná úroveň. Rovnako dcérske spoločnosti uvedenej spoločnosti majú vysoké vlastné imanie, majetok a nerozdelené zisky, čo potvrdzuje fakt, že hodnota navrhovateľových akcií a teda majetkové pomery sú dosť značné. Rovnako v spoločnosti E., L., U., ktorej majetok je evidovaný v účtovnej závierke za rok 2014 v sume 171.650 eur a vlastné imanie 95.005 eur a na účte nerozdelený zisk minulých rokov je evidovaná suma 118.071 eur, je navrhovateľ vlastníkom štvrtinového obchodného podielu. Uvedené skutočnosti, ktoré sa týkajú majetkových pomerov navrhovateľa je potrebné pre rozhodovanie súdu vziať do úvahy, nakoľko potvrdzujú tvrdenia odporkyne, že navrhovateľ má veľké finančné možnosti a preto si maloletú F. do značnej miery kupuje. Že však takáto výchova a starostlivosť zo strany navrhovateľa je pre maloletú F. vhodnejšia je pochybné a odporkyňa s tým nesúhlasí. Uvedené hľadisko finančného ovplyvňovania maloletej F. nebrala a nemohla brať do úvahy ani psychologička pri vypracovávaní svojej správy, pretože tieto skutočnosti neboli predmetom dokazovania a nevyplývali ani z iných Mgr. R. známych okolností, preto odporkyňa považuje za nevyhnutné vykonať znalecké dokazovanie z odboru psychológie, ktoré by odborne a objektívne s prihliadnutím na doteraz vykonané dokazovanie mohlo posúdiť, osobná starostlivosť ktorého z rodičov je pre maloletú F. vhodnejšia, príp. tieto skutočnosti skúmať aspoň výsluchom maloletej F., ktorá s prihliadnutím na svoj vek a osobnú zrelosť je schopná sa k takejto otázke pred súdom vyjadriť. V prílohe odvolania predložila 4 výpisy z obchodného registra a súvahu k 31.12.2013 spoločnosti E. - T., E...

Kolíznym opatrovníkom sa k odvolaniu odporkyne vyjadril tak, že vykonal 29. júna 2015 s maloletou F. pohovor a maloletá uviedla, že chce byť zverená otcovi. Potvrdila, že je pravdou, že si s otcovou priateľkou a jej synom nerozumie, ale vie čo chce a chce byť zverená otcovi. Skutočnosti, ktoré odporkyňa uvádza, že maloletá sama prejavuje záujem byť zverená jej, maloletá popiera. Podľa jej slov to hovorí sama odporkyňa. K mame bude chodiť podľa toho, ako sa dohodnú. Kolízny opatrovník odporučil vzhľadom na zápisnicu spísanú 29.6.2015 a s prihliadnutím na záver psychologičkej správy z 1. decembra 2014 rozsudok v časti úpravy výkonu rodičovských práv a povinností k maloletej F. ako vecne správny potvrdiť.

Navrhovateľ navrhol napadnutý rozsudok z dôvodu jeho vecnej správnosti potvrdiť, mal za to, že súd vychádzal pri svojom rozhodovaní zo zhodných výpovedí účastníkov, že nežijú v spoločnej domácnosti, intímne sa nestýkajú 2 roky, nehospodária spoločne, ani nezabezpečujú spoločne starostlivosť o

maloletú. Odporkyňa v predmetnom konaní, ale tiež v konaní o určenie výživného vedenom na OS Piešťany pod sp. zn. 5C/176/2014 manželky sama popísala problémy vo vzťahu účastníkov aj dôvody, pre ktoré považuje manželstvo za rozvrátené, keď sama uviedla, že „odporca (manžel) po našich manželských nezhodách vyplývajúcich z našich vzájomných rozdielných názorov na finančné hospodárenie a rozdielných kultúrnych a spoločenských záujmov opustil v apríli roku 2014 spoločnú domácnosť, ktorú sme viedli v Y. W. U.. V súčasnosti bývame ja i odporca oddelene, náš vzájomný vzťah je napätý a komunikácia medzi nami je takmer minimálna“ (citácia z návrhu na určenie výživného na manželku z 27.8.2014). Preto je pre navrhovateľa prekvapujúce ako odporkyňa zmenila svoj názor na rozvrat manželstva a možnosť obnovenia manželského spolužitia, ktorý názor súdu prvého stupňa neoznámila pred vyhlásením dokazovania za skončené a tiež skutočnosť, že odporkyňa nepovažuje rozvrat manželstva za neprekonateľný aj napriek tomu, že už viac ako 1 rok s navrhovateľom nebýva v spoločnej domácnosti, pred jeho odchodom zo spoločnej domácnosti dochádzalo k vyhroteniu konfliktov medzi nimi privolaním polície, podávaním oznámení na navrhovateľa a od odchodu zo spoločnej domácnosti s ním odporkyňa nekomunikuje a to ani vo veci starostlivosti o maloletú, príp. o plnoleté deti Y. a T.. Skutočnosť, že účastníci spolu žili 26 rokov ešte neodôvodňuje povinnosť účastníkov naďalej zotrvať v nefunkčnom vzťahu, príp. neodôvodňuje použitie iných kritérií súdu pre posudzovanie rozvratu vzťahu účastníkov. Problémy vo vzťahu účastníkov sú dlhodobého charakteru, čo vyplýva aj z výpovede odporkyne na pojednávaní 9.3.2015 v konaní o určenie výživného na manžela, ktorá sama uviedla, že manželstvo sa začalo rozvracať približne v roku 2012 a tento rozvrat sa postupne prehĺboval a intímne spolu účastníci nežijú viac ako 2 roky. Navrhovateľ má za to, že z celkového obsahu odvolania odporkyne je zrejmé, že jej snahou nie je obnoviť manželské spolužitie a urovnať konflikty s navrhovateľom, ale oddialiť právoplatnosť rozhodnutia o rozvode z dôvodu predĺženia času, za ktorý žiada v konaní sp. zn. 5C/176/2014 určiť výživné na manželku, z ktorého dôvodu nielen v konaní o rozvod, ale aj v konaní o určenie výživného opakovane účelovo pozmeňuje skutočnosť, vzťahy medzi účastníkmi a starostlivosť o deti, ktoré sa z ich vzťahu narodili. Navrhovateľ má priateľku, v spoločnej domácnosti však nebývajú a obaja vedú samostatné domácnosti so svojimi deťmi. Vzťahy maloletej a priateľky navrhovateľa nie sú konfliktné a navrhovateľ nemá vedomosť o akýchkoľvek nezhodách medzi nimi, ktoré by spôsobovali, že maloletá by uprednostňovala osobnú starostlivosť odporkyne. Maloletá je v pubertálnom veku, v ktorom je náchylná emocionálne prežívať aj neutrálne udalosti, preto však nemožno z takéhoto prípadného krátko a jednorazového prejavu emócií maloletej vyvodzovať jednoznačné závery vo veci starostlivosti o maloletú. Ak maloletá aj oznámila odporkyni jej vôľu zostať v starostlivosti odporkyne pravdepodobne išlo o krátkodobý rozmar maloletej spôsobený banálnou nezhodou s navrhovateľom. Jediným dôvodom, prečo maloletá doteraz zotráva v domácnosti navrhovateľa je jej skutočná vôľa tak, ako ju prejavila pri psychologických konzultáciách u Mgr. R. a podľa jeho informácií maloletá absolvovala pohovor u kolízneho opatrovníka aj 29.6.2015 a potvrdila svoj záujem zostať v osobnej starostlivosti navrhovateľa. Opätovné vykonávanie dokazovania výsluchom maloletej smerujúce k zisteniu jej názoru považuje navrhovateľ v takejto situácii za traumatizujúce v rozpore so záujmom maloletej, neefektívne a nevhodné vzhľadom na zistenie názoru maloletej pred rozhodnutím vo veci samej, ako aj opätovné potvrdenie 29.6.2015. Zároveň považuje za neefektívne a nevhodné vykonanie znaleckého dokazovania v otázke osobnej starostlivosti o maloletú, nakoľko táto je vo veku, kedy sama dokáže prejsť svoj názor a spolu so zisteniami kolízneho opatrovníka vytvára doposiaľ zistený skutkový stav dostatočný podklad rozhodnutia súdu. Bezproblémová starostlivosť navrhovateľa o maloletú bola v konaní preukázaná a odporkyňa počas celého konania ani v odvolaní nepredložila akýkoľvek dôkaz spochybňujúci starostlivosť navrhovateľa o spoločné deti alebo nevhodnosť výchovného prostredia, ktoré im navrhovateľ vytvoril v spoločnej domácnosti. Plnoletý syn T. býva v spoločnej domácnosti s navrhovateľom, snažil sa síce osamostatniť a založiť si vlastnú domácnosť, po určitom čase sa však opäť vrátil do domácnosti navrhovateľa a býva tu aj v súčasnosti a jeho krátkodobé bývanie mimo domácnosti nebolo dôsledkom konfliktu s priateľkou navrhovateľa, ktorá mala údajne bývať s ním v spoločnej domácnosti, ale jeho snaha osamostatniť sa a vytvoriť si vlastnú domácnosť. Skutočnosť, že plnoletý T. opäť býva v domácnosti navrhovateľa bola odporkyni v čase podania odvolania známa, nakoľko jej to navrhovateľ oznámil pri výsluchu na pojednávaní 1.6.2015 v konaní o určenie výživného, na ktorom bola odporkyňa osobne prítomná a preto takýto jej postup považuje za špekulatívny a privádzajúci súd k nesprávnym skutkovým zisteniam. Navrhovateľ dbá o fyzický a psychický vývoj maloletej, prežívajú spolu významné udalosti v živote, pomáha jej riešiť mnohé problémové situácie s dospievaním aj školou, aktívne sa zapája do voľnočasových aktivít maloletej a snaží sa tak, aby s maloletou upevňovali svoje vzťahy a on pre ňu predstavoval nielen istotu materiálnu, ale aj psychickú oporu, nielen rodiča, ale aj kamaráta, človeka, ktorému sa kedykoľvek môže zveriť so svojimi problémami a spoľahnúť sa na neho, môže mu dôverovať a tento človek pre ňu vytvára pocit bezpečia. Odporkyňa v rámci psychologických

konzultácii u Mgr. R. súhlasila so zverením maloletej do osobnej starostlivosti navrhovateľa a až v odvolaní vyjadruje odlišný názor na zverenie maloletej do osobnej starostlivosti jedného z rodičov, pričom iba neurčito uvádza, že starostlivosť navrhovateľa je lepšia z hľadiska materiálneho zabezpečenia, nenavrhuje však iný variant starostlivosti o maloletú. Z uvedeného je zrejmé, že údajná zmena okolností, na ktorú sa odvoláva odporkyňa nenastala a závery súdu prvého stupňa vyplývajú z aktuálneho skutkového stavu a sú správne. Navrhovateľ finančne zabezpečuje potreby maloletej sám, odporkyňa sa nepodieľa na ich úhrade a vzhľadom na príjem odporkyne navrhovateľ toto ani nepožaduje a preto žiadal, aby bola zaviazaná platením iba minimálneho výživného na maloletú a napriek tomu, že jej táto povinnosť bola uložená, navrhovateľ ju od nej nebude vymáhať, ak sa odporkyňa nerozhodne sama pre úhradu výživného maloletej a bude zabezpečovať výživu maloletej sám z vlastných prostriedkov. Mesačná výška výdavkov maloletej je 480 eur a keďže súd určil vyživovaciu povinnosť matky k maloletej sumou 30% zo sumy životného minima, potom približne sumu 450 eur zostáva uhradiť navrhovateľovi, čím boli zohľadnené rozdielne majetkové pomery účastníkov konania v dostatočnom rozsahu. Odporkyňa sa zúčastnila pojednávania 1.10.2014, na ktorom bola riadne vypočutá a mala možnosť sa ústne vyjadriť k veci a následne ona ani jej právna zástupkyňa na pojednávanie nariadené na deň 11.3.2015 sa nedostavili, čo ospravedlnili kolíziou pojednávania právnej zástupkyne, preto súd nariadil pojednávanie na 22.4.2015, na ktoré ich riadne predvolal viac ako mesiac pred pojednávaním a právna zástupkyňa odporkyne zaslala súdu ospravedlnenie neúčasti na pojednávaní v deň konania pojednávania bez náležitého odôvodnenia a bez uvedenia závažných dôvodov, pre ktoré navrhla pojednávanie odročiť. Odporkyňa sa minimálne od októbra 2014 mohla kedykoľvek písomne vyjadriť ku všetkým skutočnostiam, ktoré sú predmetom konania, navrhovať súdu nové dôkazy a označovať nových svedkov. Odporkyňa tak počas celého konania neurobila, hoci bola poučená o svojich procesných právach a povinnostiach zo strany súdu. Odporkyňa boli v čase vyhlásenia rozhodnutia vo veci samej známe doposiaľ zistený skutkový stav tak, ako aj všetky návrhy a vyjadrenia navrhovateľa, teda už v čase vyhlásenia uznesenia a skončenia dokazovania jej boli známe skutočnosti a dôkazy, ktorými odôvodňuje svoje odvolania a to výpis z obchodného registra E. - T., E., E. - T., L., E. - T., L. a E., L., ako aj súvaha spoločnosti E. - T., E. a tieto mohla a mala predložiť alebo označiť najneskôr do vyhlásenia uznesenia o skončení dokazovania. Po vyhlásení dokazovania za skončené súd nemôže prihliadnuť na predkladané dôkazy odporkyňou.

Odvolací súd prejednal podľa § 212 ods. 1 a ods. 2 písm. a/, b/ O. s. p. v medziach odvolania odporkyne celú vec, pretože od výslovne napadnutého rozhodnutia vo veci samej (o rozvoде manželstva a úprave výkonu rodičovských práv a povinností na čas po rozvoде k maloletej) bolo závislým i rozhodnutie o trovách konania, postupom podľa § 214 ods. 2 O. s. p. bez pojednávania (pretože tu síce šlo o prejednanie /aj/ veci samej, popri tom však nie o prípad, v ktorom by bolo nutným prejednanie veci na pojednávaní odvolacieho súdu, nakoľko tu nevznikla potreba dopĺňania ani opakovania dokazovania, súd prvého stupňa prejednal vec na pojednávaní, nešlo tu o konanie vo veci porušenia zásady rovnakého zaobchádzania a potrebu pojednávania si nevynucoval ani žiaden dôležitý verejný záujem), pričom dospel (odvolací súd) k záveru, že napadnutý rozsudok treba považovať v časti rozvoде manželstva, v časti osobnej starostlivosti o maloletú, v časti zastupovania maloletej a správy jej majetku, v časti o výživnom a v časti trov konania za správny (u výživného s výhradou istých formulačných nesprávností), keď súd prvého stupňa zistil skutkový stav v miere potrebnej pre jeho rozhodnutie, vec i správne posúdil po právnej stránke a na opodstatnenosť nebolo možno usudzovať u námietok odporkyne, podľa ktorých by konaniu bezprostredne predchádzajúcemu napadnutému rozsudku mali byť pričítané vady na ujmu práva účastníka na spravodlivý proces.

Podľa § 221 ods. 1 písm. f/ O. s. p. súd rozhodnutie zruší, len ak účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom.

Dôvod na zrušenie rozhodnutia podľa tohto zákonného ustanovenia je tu iba vtedy ak sú súčasne splnené 3 podmienky a to, že 1. došlo k odňatiu možnosti konať pred súdom, 2. k odňatiu možnosti konať došlo v dôsledku postupu súdu a 3. možnosť konať pred súdom sa odňala účastníkovi konania. Pod odňatím možnosti konať pred súdom možno vo všeobecnosti rozumieť taký postup súdu, ktorým účastníkovi konania znemožnil realizáciu tých procesných práv, ktoré mu O. s. p. priznáva, napríklad ak súd prejednal vec v neprítomnosti účastníka resp. jeho zástupcu, hoci na takýto postup nebol zákonný dôvod. Môže sa tak stať napr. preto, že súd pojednával v neprítomnosti zástupcu účastníka konania, hoci nemal vykázané jeho predvolanie na pojednávanie, alebo súd chybne predvolal účastníka na

pojednávaniu do inej pojednávacej miestnosti než tej, v ktorej bola vec z tohto dôvodu bez jeho účasti prejednaná a rozhodnutá.

Podľa § 115 ods. 1 a 2 O. s. p. ak tento zákon alebo osobitný predpis neustanovuje inak, súd nariadi na prejednanie veci samej pojednávajúce, na ktoré predvolá účastníkov a všetkých, ktorých prítomnosť je potrebná. Predvolanie sa musí účastníkom doručiť tak, aby mali dostatok času na prípravu, spravidla najmenej päť dní pred dňom, keď sa má pojednávanie konať.

Podľa § 101 ods. 2 O. s. p. súd pokračuje v konaní, aj keď sú účastníci nečinní. Ak sa riadne predvolaný účastník nedostaví na pojednávanie ani nepožiadala z dôležitého dôvodu o odročenie, môže súd vec prejednať v neprítomnosti takého účastníka; prihliadne pritom na obsah spisu a dosiaľ vykonané dôkazy.

Podľa ustanovenia § 119 ods. 1 O. s. p. pojednávanie sa môže odročiť len z dôležitých dôvodov.

Podľa § 119 ods. 2 O. s. p. účastník, ktorý navrhuje odročenie pojednávania, musí súdu oznámiť dôvod na odročenie pojednávania bez zbytočného odkladu, po tom, čo sa o ňom dozvedel alebo odkedy sa o ňom mohol dozvedieť, alebo s prihliadnutím na všetky okolnosti ho mohol predpokladať. Návrh na odročenie pojednávania obsahuje najmä: a) dôvod, pre ktorý sa navrhuje odročenie pojednávania, b) deň, keď sa účastník o dôvode dozvedel, c) ak je to možné, uvedenie elektronickej adresy, telefaxu alebo telefónu, na ktoré súd bezodkladne oznámi, ako návrh posúdil. Podľa odseku 3 rovnakého ustanovenia ak je dôvodom na odročenie pojednávania zdravotný stav účastníka alebo jeho zástupcu, návrh na odročenie pojednávania musí obsahovať aj vyjadrenie ošetrojúceho lekára, že zdravotný stav účastníka alebo jeho zástupcu neumožňuje účasť na pojednávaní. Za takéto vyjadrenie sa považuje vyjadrenie ošetrojúceho lekára, že účastník alebo jeho zástupca nie je schopný bez ohrozenia života alebo závažného zhoršenia zdravotného stavu sa zúčastniť pojednávania.

Ako vyplýva z obsahu spisu, súd prvého stupňa predvolaniami z 10.2.2015 riadne a včas predvolal na pojednávanie nariadené na 11.3.2015 o 10,45 hod účastníkov konania i splnomocnenkyňu navrhovateľa, obsahom predvolania bolo aj poučenie, že s poukazom na Nález ÚS SR sp. zn. I. ÚS 68/1998 z 13.1.1999 sama kolízia dvoch pojednávaní toho istého účastníka, resp. jeho zástupcu v tom istom termíne na rozdielnych súdoch nie je bez ďalšieho dôležitým dôvodom na odročenie pojednávania v zmysle § 101 ods. 2 O. s. p.. Toto pojednávanie 11.3.2015 (ktorého sa zúčastnil iba zástupca kolízneho opatrovníka maloletej) bolo odročené sudcom na termín 22.4.2015 o 10,00 hod. z dôvodu, že bola sudcom akceptovaná žiadosť odporkyne z 10.3.2015 o odročenie pojednávania, odôvodnená tým, že v súlade s rozhodnutím Centra právnej pomoci z 26.2.2015 odporkyňa udelila plnú moc svojej advokátke 9.3.2015, ktorá advokátka z dôvodu nutnosti oboznámenia sa s predmetom konania i z dôvodu kolízie pojednávaní s iným pojednávaním na OS Bratislava III, ospravedlnila neúčasť odporkyne i svoju na pojednávaní 11.3.2015 a požiadala o odročenie pojednávania s tým, že o svojej žiadosti informovala aj splnomocnenkyňu navrhovateľa. Na ďalšie pojednávanie 22.4.2015 boli riadne a včas písomnými predvolaniami súdom predvolaní navrhovateľ, splnomocnenkyňa navrhovateľa, odporkyňa aj jej advokátka (odporkyňa predvolanie prevzala 19.3.2015 a jej advokátka 18.3.2015), súčasťou predvolaní bolo znovu vyššie uvedené poučenie.

Dňa 22.4.2015 o 6,34 hod bolo elektronicke súdu prvého stupňa doručené „Ospravedlnenie neúčasti a žiadosť o odročenie“ z 22.4.2015, v ktorom advokátka odporkyne ospravedlnila svoju neúčasť na pojednávaní 22.4.2015 z dôvodu kolízie pojednávania s iným pojednávaním na Okresnom súde Čadca, kde vo veci bude realizovaný výsluch maloletej, ktorý nebolo možné preložiť a zároveň sa jej nepodarilo zabezpečiť zástupcu na základe substitúcie, rovnako ospravedlnila neúčasť odporkyne kvôli jej aktuálnemu zhoršenému zdravotnému (psychickému) stavu a nesúhlasu s pojednávaním v neprítomnosti advokátky. Žiadala o odročenie pojednávania a vytyčenie nového termínu pojednávania s tým, že túto skutočnosť oznámili i splnomocnenkyňa navrhovateľa. Vyjadrenie ošetrojúceho lekára, že zdravotný stav odporkyne neumožňuje účasť na pojednávaní nepredložila doposiaľ.

Písomným podaním navrhovateľa, doručeným súdu jeho splnomocnenkyňou na pojednávaní 22.4.2015 navrhovateľ požiadal o prejednanie veci bez jeho prítomnosti s poukazom na skutkový stav veci, jeho splnomocnenkyňa požiadala o jeho ospravedlnenie z neúčasti na pojednávaní z dôvodu jeho pracovnej zaneprázdnenosti. Súd prvého stupňa na pojednávaní 22.4.2015 rozhodol, že bude pojednávať v neprítomnosti navrhovateľa, odporkyne i jej právnej zástupkyne, vec prejednal a rozhodol napadnutým rozsudkom.

Dôležitý dôvod, pre ktorý sa účastník nemôže pojednávania zúčastniť a pre ktorý žiada o jeho odročenie, sa musí s ohľadom na povahu prekážky, ktorá bráni v účasti na pojednávaní, vyznačovať nepredvídateľnosťou, závažnosťou, rozsahom alebo iným dôvodom hodným ospravedlnenia. Žiadosť o odročenie pojednávania je podložená dôležitým dôvodom pre odročenie pojednávania vo všeobecnosti vtedy, ak účastník tvrdí také skutočnosti, ktoré sú vzhľadom na ich povahu spôsobilé jeho neúčasť na pojednávaní ospravedlniť, t. j. také, ktoré mu neumožňujú zúčastniť sa na pojednávaní a súčasne sú vážne (dôležité, ospravedlniteľné) ako z hľadísk objektívnych tak aj subjektívnych (či mohla byť prekážka predvídaná, prípadne odvrátená).

Odvolací súd má zhodne so súdom prvého stupňa za to, že sama kolízia pojednávania advokátky odporkyne nie je bez ďalšieho dôležitým dôvodom na odročenie pojednávania, hlavne ak takýto dôvod na odročenie neoznámila advokátka súdu bez zbytočného odkladu, ale až v deň pojednávania z neúčasti na ktorom sa chcela ospravedlniť, tiež nie je zrejmé z jej ospravedlnenia kedy sa o dôvode na odročenie pojednávania dozvedela, nepreukázala žiadnym spôsobom samotnú tvrdenú kolíziu pojednávania (napr. predvolaním na iné pojednávania a pod.). Ďalší dôvod na odročenie pojednávania ňou uvádzaný - zdravotný stav odporkyne nepreukázala vyjadrením ošetrojúceho lekára. Ak za vyššie opísaného stavu prvostupňový súd vec prejednal a rozhodol v neprítomnosti odporkyne a jej advokátky, neporušil tým žiadne procesné ustanovenie a právo patriace odporkyni ako účastníčke konania a procesným postupom, ktorý zvolil, neodňal odporkyni možnosť konať pred súdom. Vzhľadom na uvedené odvolací súd dospel k záveru, že postup súdu prvého stupňa, bol v súlade s ustanovením § 101 ods. 2 O. s. p. a teda ho nie je možné hodnotiť ako nesprávny, čiže taký, ktorým by sa odporkyni odňala možnosť konať pred súdom v zmysle § 221 ods. 1 písm. f/ O. s. p..

Pokiaľ šlo o vec samu v časti rozvodu manželstva, v časti osobnej starostlivosti o maloletú a v časti zastupovania maloletej a správy jej majetku, tu sa odvolací súd nemal dôvod nestotožniť s argumentáciou súdu prvého stupňa pojatou ním do odôvodnenia napadnutého rozsudku a podporujúcou zvolený spôsob rozhodnutia. U takýchto dôvodov a aj ich podania spôsobom pomerne vyčerpávajúcim a tiež objektívne presvedčivým (tu rozumej spôsobom schopným presvedčiť zrejme každého s výnimkou niekoho presvedčeného o svojej pravde či trvajúceho na svojom bez zreteľa na objektívne zistenia) by tak odvolaciemu súdu postačovalo i len skonštatovanie ich správnosti a odkaz na ne (prvá časť ust. § 219 ods. 2 O. s. p.). Len pre úplnosť sa tak javí potrebným doplniť (§ 219 ods. 2 O. s. p. in fine) ešte nasledovné :

Manželstvo je zväzok muža a ženy, ktorý vzniká na základe ich dobrovoľného a slobodného rozhodnutia uzavrieť manželstvo po splnení podmienok ustanovených týmto zákonom (§ 1 ods. 1 Zák. o rodine); pričom účelom manželstva je vytvoriť harmonické a trvalé životné spoločenstvo, ktoré zabezpečí riadnu výchovu detí (odsek 2 rovnakého ustanovenia).

So zreteľom na obsah zhora citovaného ustanovenia je potom zjavné, že ak už uzavretie manželstva je prejavom dobrovoľného a slobodného rozhodnutia neskorších manželov a to s vedomím utvorenia takto rodiny vyznačujúcej sa jednak atribútom trvalosti založeného spoločenstva a na druhej strane i jeho harmonického fungovania; uvedené aspekty by mali v manželstve pretrvávať po celý čas jeho existencie. I keď zaiste nemôže byť sporu o tom, že naplnenie takto vymedzeného účelu manželstva môže z času na čas alebo aj častejšie (než môže byť niektorému z manželov či dokonca i obom príjemné) činiť obtiaže (či už z dôvodov existujúcich tu len na strane jedného z manželov, nezriedka však na strane oboch) a na manželov sú tu kladené do istej miery zvýšené nároky (najmä v porovnaní s osobami žijúcimi vo voľných partnerských zväzkoch - v tejto súv. por. najmä už súdom prvého stupňa

spomínané povinnosti manželov žiť spolu, vzájomne rešpektovať svoju dôstojnosť, pomáhať si, starať sa spoločne o deti a vytvárať zdravé rodinné prostredie podľa § 18 vety druhej Zák. o rodine); ani v prípade rodiny založenej manželstvom nemožno opomíňať faktory dobrovoľnosti a slobody rozhodnutia. Týmto treba rozumieť u už existujúceho manželstva aj právo oboch členov v minulosti založeného partnerského zväzku reagovať najmä na vývin vzájomných vzťahov vyhodnocovaním toho, či dôvody vedúce k dobrovoľnému a slobodnému rozhodnutiu vytvoriť s niekým trvalé životné spoločenstvo stále existujú a ak tomu tak nie je, aké sú príčiny takéhoto stavu a či tento treba považovať za trvalý (nezvratný) alebo naopak za taký, ktorý vykazuje len znaky dočasnosti. Takto i manželia majú povinnosť permanentne svoj vzťah kultivovať a podľa možnosti každý z nich tomu druhému poskytovať čo najviac dôvodov na to, aby ho presvedčil o správnosti v minulosti prijatého rozhodnutia a aby chyby vlastné napokon každému jedincovi nielen vyvážil, ale i prevážil pozitívami, pre ktoré sú pre jeho životného partnera prakticky bezpredmetnými úvahy o neuspokojivosti spolužitia a o jeho možnom ukončení. Práve tým je definovaný rozdiel medzi prípadmi, v ktorých prehodnotením niekdajšieho dobrovoľného a slobodného rozhodnutia vstúpiť do manželského zväzku spravidla obaja manželia dospejú k záveru, že takto vytvorené životné spoločenstvo je skutočne tým, o ktoré treba stáť a naďalej ho udržiavať a (na druhej strane) tými prípadmi, v ktorých výsledkom obdobného procesu hodnotenia je záver (v tomto prípade inak už i len na strane jedného z manželov), podľa ktorého dôvody pre dobrovoľné a slobodné zotrvávanie v manželskom zväzku pominuli a niet rozumného dôvodu predpokladať, že by akýmkoľvek predstavitelným spôsobom mohlo dôjsť buď k náprave narušených vzťahov alebo k naplneniu prakticky vyprázdneného vzťahu.

Pri vyjdení z takýchto úvah však základom pre uvažovanie o možnosti obnovenia spolužitia manželov, resp. o náprave stavu rozvrátenosti ich vzťahov musí byť ochota oboch manželov hľadať riešenia spôsobilé opísanému zámeru napomôcť, s čím však samozrejme musí ísť „ruka v ruke“ presvedčenie oboch partnerov o zmysluplnosti takéhoto počínania. To je možným, len ak tu nie je nadobudnutie už i len jedným z manželov presvedčenia, že prostriedky možnej nápravy disharmónie vo vzťahu boli prakticky vyčerpané a vzťahy sú tak narušené, že on považuje za vylúčené ďalšie pokusy o obnovenie niečoho podľa neho už neživotného (formálneho).

Súhlasí potom treba so súdom prvého stupňa, že v prejednávanej veci šlo práve o takýto stav praktickej neobnoviteľnosti spolužitia navrhovateľa a odporkyne. Vzhľadom k tomu, že už k času rozhodovania napadnutým rozsudkom manželia spolu viac ako rok nebývali v spoločnej domácnosti a takmer 3 roky sa intímne nestýkali a vzhľadom k tomu, že takýto stav pretrváva (podľa odvolania aj vyjadrenia k nemu) bolo treba usudzovať na trvalosť a teda i nemennosť stavu vecí, okrem toho navrhovateľ rezolútne poprel záujem podieľať sa na odporkyňou proklamovanom úsilí o udržanie manželstva. Ak navyše táto účastníčka (odporkyňa a odvolateľka) oproti tomu neposkytla ani v odvolaní žiadne argumenty a riešenia spôsobilé podľa nej presvedčenie navrhovateľa o neobnoviteľnosti vzťahu zmeniť (tu rozumej, ako by si ona predstavovala rekonštrukciu poškodeného vzťahu a čím by hodlala k nej prispieť), musela sa uplatniť úvaha, podľa ktorej na udržanie manželstva rovnako ako na jeho založenie treba slobodné a dobrovoľné rozhodnutie oboch partnerov. Práve z toho zároveň plynie i pravidlo podľa ktorého nikoho nemožno nútiť, aby proti svojej vôli zotrvával v manželskom zväzku pre neho už neuspokojivom (resp. i fakticky mŕtvom a existujúcom len formálne).

To boli dôvody, pre ktoré bolo v prejednávanej veci vyhovenie návrhu v časti o rozvode manželstva navrhovateľa a odporkyne namieste. Odvolací súd sa stotožnil so závermi súdu prvého stupňa o hlbokom a trvalom rozvrate vzťahov medzi navrhovateľom a odporkyňou ako i ním ustálenou príčinou rozvratu manželstva, spočívajúcou v rozdielnosti ich povahových vlastností, názorov na spoločný život, v ukončení ich spolužitia, ako i vzájomnom podávaní trestných oznámení. Táto príčina je základnou príčinou a mala najvýraznejší vplyv na rozvrátenie vzťahov medzi účastníkmi. Ak potom súd prvého stupňa takéto manželstvo účastníkov konania rozviedol, jeho rozhodnutie bolo vecne správne a bolo dôvodné ho potvrdiť.

Ak sa v dôsledku rozpadu vzťahu rodičov maloletého dieťaťa ukáže nereálnou možnosť pre dieťa najoptimálnejšia, čiže rešpektovanie práva dieťaťa na jeho spolužitie s oboma rodičmi (samozrejme v harmonickom rodinnom prostredí), v poradí druhou najoptimálnejšou možnosťou je tu úprava

výkonu rodičovských práv a povinností čo najmenej narušujúca vytvorený status quo. Tým je právne zakonzervovanie skoršieho faktického stavu osobnej starostlivosti len jedného z rodičov. Hoci je tu ešte aj možnosť rozhodnutia o striedavej osobnej starostlivosti oboch rodičov, prinášaná dnešnou podobou ust. § 24 ods. 2 Zák. o rodine, v predmetnej veci ani jeden z rodičov neprejavil záujem o striedavú osobnú starostlivosť.

Práve záujem na stabilite výchovného prostredia maloletej, bol tým, čo aj odvolací súd viedlo k záveru o opodstatnenosti zverenia maloletej do osobnej starostlivosti jej otca, v ktorého výchovnej spôsobilosti neboli zistené žiadne defekty. Podľa už súdom prvého stupňa zohľadneného výsledku psychologických konzultácií s maloletou a jej rodičmi sa maloletá nachádza vo vývinovom období, kedy dieťa už dokáže posúdiť úroveň výchovného prostredia vo vzťahu k jeho individuálnym a vývinovým potrebám, obaja rodičia mali záujem o zverenie maloletej do osobnej starostlivosti, zároveň však obaja verbalizovali, že budú akceptovať názor maloletej, ktorá má vybudovanú vzťahovú väzbu k obojmu rodičom, avšak po rozvode preferuje viac bývanie s otcom, s ktorým si lepšie rozumie, ktorý je pre ňu v súčasnosti zdrojom bezpečia a istoty, s matkou sa chce stretávať, ale iba vtedy, keď ona bude chcieť. Rodičia sa počas konzultácií dohodli na zverení maloletej do osobnej starostlivosti otca s tým, že maloletá bude mať s matkou neobmedzený kontakt. Matka počas konania na súde prvého stupňa sa s faktickým stavom výlučnej osobnej starostlivosti otca uspokojila, od ukončenia psychologických konzultácií v januári 2015 až do rozhodnutia napadnutým rozsudkom (22.4.2015) neoznámila súdu, že by zmenila svoje stanovisko o rešpektovaní stanoviska maloletej, ktorá si želala zverenie do osobnej starostlivosti otca, na ostatné dve pojednávania sa nedostavila a obrat až v odvolacom konaní vykazoval do istej miery znaky účelovosti. Odvolateľka až v odvolaní tvrdila, že počas psychologických konzultácií neboli Mgr. R. zohľadnené majetkové pomery navrhovateľa, ktorý si maloletú do značnej miery kupuje, z ktorého dôvodu odporkyňa navrhla vykonanie znaleckého dokazovania za účelom posúdenia osobná starostlivosť ktorého z rodičov je pre maloletú vhodnejšia a tieto skutočnosti skúmať aspoň výsluchom maloletej, ktorá s prihliadnutím na jej vek a osobnú zrelosť je schopná s k tejto otázke vyjadriť. Odvolací súd je toho názoru, že psychologické boli počas konzultácií objasnené v potrebnom rozsahu majetkové pomery rodičov, keďže v jej správe sa uvádza a je zohľadnené, že otec je pre maloletú zdrojom komfortu, ktorý rada prijíma a ktorý jej v súčasnosti vyhovuje. Z vyjadrenia kolízneho opatrovníka k odvolaniu odporkyne vyplynulo, že kolízny opatrovník, po podaní odvolania odporkyňou, pohovorom s maloletou zistil, že maloletá nezmenila svoj postoj v otázke zverenia do osobnej starostlivosti navrhovateľa a poprela záujem byť zverená odporkyňi, toto je len želaním odporkyne, s odporkyňou sa maloletá stretáva denne, chodí k nej po vyučovaní, chce sa s ňou stretávať podľa toho ako sa dohodnú, od septembra 2015 to však už nebude denne, nakoľko bude maloletá navštevovať gymnázium v Piešťanoch. Odvolací súd je názoru, že napadnutý rozsudok je vecne správny aj v časti o osobnej starostlivosti o maloletú, odporkyňa neuviedla žiadne relevantné skutočnosti, ktoré by mohli privodiť pre ňu priaznivejšie rozhodnutie a vykonávanie ďalšieho dokazovanie (napr. znaleckého) by bolo nehospodárnym. Odvolací súd poznamenáva, že v prípade ak by v budúcnosti došlo k podstatnej zmene okolností je možná zmena úpravy výkonu rodičovských práv a povinností.

Podľa § 28 ods. 1 Zák. o rodine súčasťou rodičovských práv a povinností sú najmä a/ sústavná a dôsledná starostlivosť o výchovu, zdravie, výživu a všestranný vývoj maloletého dieťaťa, b/ zastupovanie maloletého dieťaťa a c/ správa majetku maloletého dieťaťa; podľa odseku 2 vety prvej tu citovaného paragrafu rodičovské práva a povinnosti majú obaja rodičia a podľa odseku 3 potom rodičovské práva a povinnosti vykonáva jeden z rodičov, ak druhý z rodičov nežije, je neznámy alebo ak nemá spôsobilosť na právne úkony v plnom rozsahu, čo platí aj v prípade, ak jeden z rodičov bol pozbavený rodičovských práv a povinností, ak mu bol výkon rodičovských práv a povinností obmedzený alebo pozastavený.

Podľa § 35 Zák. o rodine (inak ustanovenia nazvaného „Rozhodovanie súdu pri nezhode rodičov“) ak sa rodičia nedohodnú o podstatných veciach súvisiacich s výkonom rodičovských práv a povinností, najmä o vysťahovaní maloletého dieťaťa do cudziny, o správe majetku maloletého dieťaťa, o štátnom občianstve maloletého dieťaťa, o udelení súhlasu na poskytovanie zdravotnej starostlivosti a o príprave na budúce povolanie, rozhodne na návrh niektorého z rodičov súd.

Práve odcitované ustanovenia sú ďalším oporným múrom toho zákonného rámca, v ktorom sa má pohybovať i súd rozhodujúci o úprave výkonu rodičovských práv a povinností k maloletým deťom. Z celého komplexu práv a povinností rodičov tu úprava v ust. § 28 ods. 1 Zák. o rodine (majúca povahu len príkladného alebo tiež demonštratívneho, teda neuzavretého výpočtu a zároveň dopĺňajúca úpravu z ust. § 24 ods. 1 zákona) zdôrazňuje tri práva a im zodpovedajúce povinnosti, ktorými sú osobná starostlivosť o dieťa, jeho zastupovanie a správa jeho majetku. Tu rozhodná právna úprava predpokladá zachovanie prinajmenšom takej úrovne komunikácie rodičov dieťaťa, pri ktorej je legitímnou požiadavka, aby príslušné práva aj im zodpovedajúce povinnosti ostali zachované obom rodičom dieťaťa - tu inak ale samozrejme nie v podobe bezvýhradného trvania tiež na spoločnom vykonávaní príslušných práv oboma rodičmi dieťaťa (čo príslušné zákonné ustanovenia nevyžadujú), ale len v podobe práva oboch rodičov podieľať sa na výkone zastupovania dieťaťa i správy jeho majetku (úmerne záujmu i možnostiam) a v prípade nezhody o podstatnej veci v takomto smere sa domáhať i rozhodnutia súdu (podľa § 35 Zák. o rodine, obsahujúceho taktiež len príkladný výpočet otázok, považovaných zákonodarcom pri výkone rodičovských práv a povinností za podstatné).

Ak potom existencia práv a povinností na strane oboch rodičov je zákonným pravidlom a sústredenie takýchto práv (v celom rozsahu) len na strane jedného z rodičov iba výnimkou z neho, uplatniteľnou iba v prípadoch výslovne predpokladaných v zákone (tentoraz ale vo forme úplného, teda výkladom nerozšíriteľného výpočtu), pričom o žiaden z takýchto prípadov v prejednávanej veci nešlo, napadnutý rozsudok bol aj v časti zastupovania maloletej a správy jej majetku oboma rodičmi vecne správny.

Povaha rozhodnutia o zverení dieťaťa do osobnej starostlivosti len jednému z rodičov (o aký prípad ide aj v tejto veci) vylučuje plne rovnocennú možnosť podielu druhého rodiča na výchove dieťaťa, i jemu ale treba vytvoriť (popri určení mu vyživovacej povinnosti na dieťa) podmienky na to, aby sa aj on mohol podieľať na výchove dieťaťa a aby sa tak mohol prehľbiť i pocit jeho spolupatričnosti s dieťaťom. Uvedené musí platiť bez zreteľa na kvalitu vzájomného vzťahu oboch rodičov dieťaťa, prípadné nadviazanie nimi nových partnerských vzťahov, či dokonca aj na prípadné osobné antipatie medzi rodičmi alebo medzi nimi a ich inými príbuznými. Kým totiž rodič majúci dieťa v osobnej starostlivosti má pri výchove dieťaťa a formovaní jeho osobnosti prakticky neobmedzené možnosti, možnosti druhého rodiča sú limitované práve časovými úsekmi vyhradenými styku dieťaťa s takýmto rodičom a aj keď majú spravidla charakter len doplnkového pôsobenia na dieťa (vo vzťahu k výchove realizovanej tým rodičom, ktorý má dieťa v osobnej starostlivosti), nie sú a ani nemôžu byť (z pohľadu záujmu na plnohodnotnom vývine dieťaťa) bez významu.

Tieto úvahy bolo treba vziať za základné teoretické východiská pri rozhodovaní o výživnom aj o styku.

Podľa § 62 ods. 3 Zák. o rodine (ustanovenia citovaného inak už aj súdom prvého stupňa v odôvodnení napadnutého rozsudku) každý rodič bez ohľadu na svoje schopnosti, možnosti a majetkové pomery je povinný plniť svoju vyživovaciu povinnosť v minimálnom rozsahu vo výške 30% zo sumy životného minima na nezaopatrované nepľnoleté dieťa alebo na nezaopatrované dieťa podľa osobitného zákona (ktorým osobitným zákonom je podľa poznámky č. 13 k citovanému ustanoveniu § 2 písm. c/ zákon č. 601/2003 Z. z. o životnom minime a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 372/2004 Z. z., ďalej tiež len „zákon o životnom minime“).

Podľa § 62 ods. 5 vety prvej Zák. o rodine výživné má prednosť pred inými výdavkami rodičov.

Podľa § 2 písm. c/ zákona o životnom minime za životné minimum fyzickej osoby alebo fyzických osôb, ktorých príjmy sa posudzujú podľa § 3 spoločne, sa považuje suma alebo úhrn súm 90,42 eur mesačne, ak ide 1. o zaopatrované nepľnoleté dieťa, 2. o nezaopatrované dieťa (ktorým - nezaopatreným dieťaťom sa podľa § 3 ods. 1 písm. a/ zákona č. 600/2003 Z. z. o prídavku na dieťa a o zmene a doplnení zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení ako časti ustanovenia uvedeného v poznámke č. 2 k ustanoveniu § 2 písm. c/ bodu 2 zákona o životnom minime zas rozumie najmä dieťa do skončenia povinnej školskej dochádzky, najdlhšie však do dovŕšenia 25 rokov veku, ak sa sústavne pripravuje na povolanie štúdiom - pozn. odvolacieho súdu).

Z ustanovení citovaných zhora je potom zrejmé, že úprava rodinného práva platná a účinná v Slovenskej republike inak už od 1.4.2005 (teda v súvislosti s nadobudnutím účinnosti zákona č. 36/2005 Z. z.) do právneho poriadku zaviedla povinnosť rodičov na tzv. minimálne výživné bez ohľadu na skutočné schopnosti, možnosti a majetkové pomery výživou povinného rodiča (tie tak majú význam len pri posudzovaní dôvodov pre úvahy o vyššom než tzv. minimálnom výživnom). Ustanovením kritérií pre určenie dolnej hranice rodičovského výživného zákonom tak bola v slovenskom právnom poriadku výslovne zakotvená zásada solidarity, podľa ktorej je rodič povinný sa podieľať aj na prípadnej hmotnej núdzi svojho dieťaťa (zdieľaním tejto núdze spolu s dieťaťom, resp. uskromňovaním sa pri uspokojovaní svojich potrieb v prospech uspokojovania potrieb dieťaťa). Táto zásada je okrem už uvedeného zvýraznená aj ustanovením absolútnej priority rodičovského výživného pred inými výdavkami rodičov (teda evidentne i pred výdavkami slúžiacimi na úhradu nevyhnutných potrieb samotných rodičov). Uplatnenie uvedenej právnej úpravy má tak v praxi za následok, že pri príjmoch rodičov (či aj len niektorého z nich) nedostatočných na úhradu skutočných potrieb maloletého dieťaťa alebo dokonca aj pri neexistencii akéhokoľvek príjmu rodiča spôsobilého na úhradu potrieb dieťaťa sa výživou povinnému rodičovi určí (uloží) povinnosť na minimálne výživné (percentuálnym podielom zo sumy životného minima ustanovenej zákonom). V zmysle vyššie citovaného § 62 ods. 3 Zák. o rodine každý z rodičov si musí plniť vyživovaciu povinnosť vždy aspoň v minimálnom rozsahu zodpovedajúcom 30% zo sumy životného minima a to aj vtedy, ak schopnosti, možnosti a majetkové pomery povinného rodiča by inak neodôvodňovali, neumožňovali určenie výživného ani v tejto minimálnej výške.

Práve o taký prípad šlo i v prejednávanej veci, pretože príjem navrhovateľa mal len pomocný význam (u tohto rodiča s osobnou starostlivosťou o dieťa sa o výške výživného patriaceho dieťaťu uvažuje len v rovine riešenia predbežnej otázky), naopak však príjem odporkyne (ako matky maloletej a toho z jej rodičov, ktorý má nedostatok vlastnej osobnej starostlivosti o dieťa vyplývajúci z príslušného rozhodnutia v tzv. rozvodovom rozsudku nahrádzať platením výživného) zo starobného dôchodku zjavne postačoval len na úhradu jej nevyhnutných potrieb (s len minimálnym mesačným zostatkom či i nedostatkom príjmu).

Na základe uvedeného má potom odvolací súd za to, že námietka odvolateľky týkajúca sa nedostatočného zisťovania pomerov na strane navrhovateľa pre účely určenia výšky výživného bola nedôvodnou, nakoľko súd prvého stupňa sa touto predbežnou otázkou zaoberal v dostatočnom rozsahu, v miere potrebnej pre posúdenie otázky schopností a možností otca a rozhodnutie o výživnom zo strany odporkyne, keď výživné bolo určené v najmenšom možnom minimálnom rozsahu a ani odvolateľka netvrdila že nie je v možnostiach a schopnostiach navrhovateľa zabezpečiť výživu maloletej, práve naopak tvrdila, že jeho možnosti sú vyššie ako boli súdom zistené, i v prípade zistenia ešte lepších majetkových pomerov navrhovateľa by to však neovplyvnilo rozhodnutie o výške výživného odporkyne na maloletú, keďže každý rodič musí zabezpečiť výživu nezaopatreného dieťaťa aspoň v minimálnom rozsahu, keď výživné má prednosť pred inými výdavkami rodičov a ústup pod takto stanovenú hranicu nebol možný a preto napriek tomu, že príjmom odporkyne je len starobný dôchodok a okrem maloletej F. má vyživovaciu povinnosť ešte k plnoletej dcére Y., bolo správnym určenie jej povinnosti platiť maloletej výživné v minimálnom rozsahu - 30% zo sumy životného minima na nezaopatrené nplnoleté dieťa.

Namieste bolo preto faktické potvrdenie rozsudku súdu prvého stupňa v napadnutej časti výživného (zachovanie spôsobu rozhodnutia prijatého súdom prvého stupňa), ktorého právnu zmenu (podľa § 220 O. s. p.) si vyžiadala len potreba nápravy čiastkových nesprávností pri formulácii príslušného výroku rozhodnutia (povinnosť na plnenie bolo treba uložiť spôsobom umožňujúcim aj prípadné vykonanie exekúcie, teda najmä podľa § 63 ods. 1 zákona č. 233/1995 Z. z. v znení neskorších zmien a doplnení, teda exekučného poriadku na zaplatenie a nie na prispievanie a bolo potrebné vypustiť vo výroku nadbytočné uvádzanie konkrétneho zákonného ustanovenia podľa ktorého súd prvého stupňa rozhodol).

Ustanovenie § 25 ods. 2 Zák. o rodine citované už súdom prvého stupňa (v odôvodnení napadnutého rozsudku), ale i odsek 1 rovnakého paragrafu i zákona (hovoriaci o tom, že rodičia sa môžu dohodnúť o úprave styku s maloletým dieťaťom pred vyhlásením rozhodnutia, ktorým sa rozvádza manželstvo; pričom v takom prípade sa dohoda o styku rodičov s maloletým dieťaťom stane súčasťou rozhodnutia o rozvode) sú predovšetkým vyjadrením úmyslu zákonodarcu na uprednostnení dohody rodičov o styku

s maloletým dieťaťom pred autoritatívnym rozhodovaním súdu o takejto otázke (nepochybne v duchu zásady, že čokoľvek, na čom sú účastníci konania sa ochotní dohodnúť, má vyššiu pravdepodobnosť uvedenia do života než niečo, čo je naopak účastníkom prakticky nanútené). Dohodu o konkrétnej podobe práva na styk s dieťaťom (obvykle ustaľujúcu len podmienky výkonu práva na styk na strane toho rodiča, ktorému dieťa nie je zverované do osobnej starostlivosti) sa síce nemusí podariť dosiahnuť vždy, od 1. júla 2010 (ako dňa nadobudnutia účinnosti zákona č. 217/2010 Z. z.) je ale súčasťou zákonnej úpravy rozhodovania o styku tiež možnosť uzavretia rodičmi inej dohody (nech aj zákonom výslovne za dohodu neoznačenej), pri ktorej na základe žiadosti oboch dôjde k vynechaniu rozhodnutia o takejto otázke (v tomto prípade podľa všetkého najmä preto, aby sa tak mohol vytvoriť priestor na takú mimosúdnu dohodu, ktorá bude rešpektovať záujem na variabilite styku a ktorej nebude stáť v ceste nepochybne tuhšia úprava súdnym rozhodnutím). Avšak jedna i druhá zo zákonom predpokladaných dohôd musí byť dohodou, čiže musí tu panovať zhoda na obsahu medzi všetkými zúčastnenými.

Zhodný návrh rodičov pred súdom prvého stupňa na úpravu styku odporkyne s maloletou „neobmedzene“, ktorému súd prvého stupňa svojim rozhodnutím vyhovel však zákonu zodpovedajúcim riešením problému nebol. Požiadavka na ponechanie styku bez obmedzenia nie je v súlade so zmyslom zákonnej požiadavky na rozhodnutie o styku (ak tu dohody niet), pretože rozhodnutím o styku je len úprava konkrétnych podmienok výkonu práva, resp. i obmedzenie styku (aj toto s konkrétnou úpravou podmienok, za ktorých má styk prebiehať) či jeho úplný zákaz (oboje na základe úpravy z ust. § 25 ods. 3 Zák. o rodine), úprava styku ako neobmedzeného by činila problémy s vykonateľnosťou príslušnej časti rozhodnutia a v neposlednom rade by priniesla tiež riziko, že pri dôslednom trvaní na realizácii takejto úpravy by si odporkyňa po dieťa mohla prísť prakticky kedykoľvek (čo by v rozpore so zmyslom jednotlivých inštitútov rodinného práva stavalo osobnú starostlivosť navrhovateľky na úroveň práva bez reálneho obsahu). Ku dňu rozhodovania odvolacieho súdu potom zjavne došlo aj k čiastočnej zmene pomerov (v porovnaní s časom rozhodovania v prvom stupni), súvisiacej s nástupom maloletej na gymnázium a tým vyvolanej potrebe uprednostnenia záujmu takéhoto dieťaťa pred záujmom odporkyne na konkrétnej jej vyhovujúcej úprave.

V záujme zachovania práva účastníkov na spravodlivý proces so všetkými jeho atribútmi v oboch stupňoch súdov odvolaciu súdu neostávalo iné, než napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa v časti o styku podľa § 221 ods. 1 písm. f/ aj h/ a ods. 2 O. s. p. zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie.

Súd prvého stupňa potom rozhodol správne i o trovách konania použitím zákonom ustanoveného pravidla (§ 144 veta prvá O. s. p.) a nie výnimky z neho (veta druhá rovnakého ustanovenia), keďže tu ani podľa odvolacieho súdu nejestvovali dôvody, pre ktoré by niektorý z účastníkov mal platiť náhradu trov konania vzniknutých tomu druhému. Zákon v tzv. rozvodovom konaní možnosť priznania náhrady viaže na okolnosti prípadu alebo pomery účastníkov, pri nazeraní na prejednávajúcu vec z tohto uhla pohľadu však odvolací súd rovnako ako pred ním už súd prvého stupňa nezistil žiadnu osobitosť, pre ktorú by hociktorý z rozvádzajúcich sa manželov mal byť zaťažený povinnosťou na náhradu trov konania druhého z takejto dvojice.

Odvolací súd preto napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa aj v časti o trovách prvostupňového konania podľa § 219 ods. 1 O. s. p. ako vecne správny potvrdil.

Pri takomto výsledku konania tak v odvolacom konaní odporkyňa v časti o rozvode nezaznamenala žiaden úspech. V tomto prípade by formálne bolo namieste priznanie náhrady trov odvolacieho konania navrhovateľovi (pre napadnutie vecne správneho rozsudku súdu prvého stupňa v časti o rozvode zjavne beznádejným odvolaním), nakoľko však navrhovateľ nenavrhol priznanie mu náhrady, tieto ani nevyčísľil a zo spisu vznik trov tomuto účastníkovi v odvolacom konaní tiež nevyplýval, aj odvolací súd rozhodol o trovách konania pred ním v časti o rozvode podľa zákonom ustanoveného pravidla (§ 224 ods. 1 a § 144 veta prvá O. s. p.).

Povinnosťou súdu prvého stupňa bude v ďalšom sa riadiť názorom odvolacieho súdu, ktorým je podľa § 226 O. s. p. viazaný, v naznačenom smere doplniť dokazovanie, náležite (podľa § 132 O. s. p.) vyhodnotiť

výsledky celého konania a až potom rozhodnúť len o tej časti veci samej, ktorá ostala predmetom konania aj po tomto rozhodnutí odvolacieho súdu (teda iba o styku).

K prijatiu tohto rozsudku došlo pomerom hlasov 3 : 0, čiže jednomyseľne (čl. I § 3 ods. 9 posledná veta zákona č. 757/2004 Z. z. v znení neskorších zmien a doplnení).

Poučenie:

Tento rozsudok nemožno napadnúť odvolaním. Ak povinnosti uložené týmto rozsudkom v spojení s rozsudkom súdu prvého stupňa nebudú plnené dobrovoľne za podmienok v ňom určených, možno sa ich splnenia domáhať exekučne.